

F e r a h n â k P e ş r e v

Ney

Tanburi **Zeki Mehmet Ağa**

Usûlü : **Zencir** [120 / 4]

(1776 - 1846)

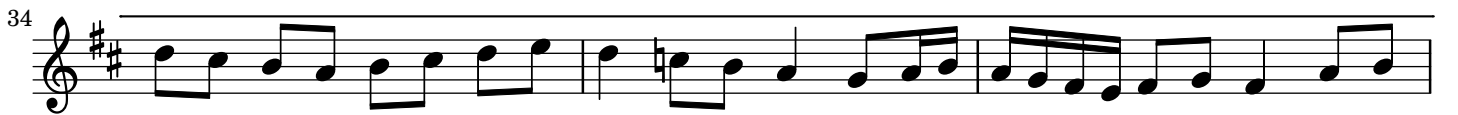
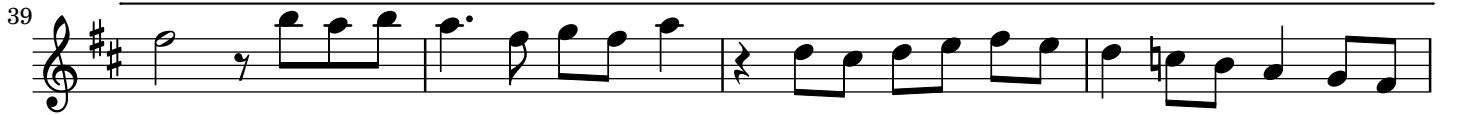
1. *Hane* / (**Hane-i Evvel**) / (*Serhane*)

Allegretto

Teslim / (Mülazime)

SON / (Temmet)

2. Hane / (Hane-i Sani)

Tanbûrî

Mehmet Zeki Ağa

[1776 - 1846]

Tanburi-Bestekar Musahib-i Şehriyari Numan Ağa'nın oğlu olan Zeki Mehmed Ağa, 1776 yılında İstanbul'da doğdu. Babasından tanbur çalmayı öğrendi. Yine babasının aracılığıyla Enderün-ı Hümayün'a girdi. Kısa zamanda büyük başarı gösterdi. III. Selim zamanında sarayın ünlü tanburileri arasında bulunuyordu. Önceleri çavuş unvanına sahipti. II. Mahmud zamanında Musahib-i Şehriyari oldu. Babası Numan Ağa ile birlikte padişah huzurunda yapılan fasıllarda çalmıştır. Tanburiliği ile birlikte bestekarlıkta da şöhreti arttı. Özellikle saz eserleri besteciliğinde büyük başarı elde etti. Klasik üslupta olan eserlerinde melodilerin seyri büyük bir hareketlilik gösterir. Fırtına gibi nağmelerin ardarda dalgalar halinde gelişi, parlak ve şuh karakterdeki eserlerin teknik yönden de fevkalade oluşunu açıkça ortaya koyar. Saz eserlerinin yanı sıra bazı şarkılar da bestelemiştir. Zamanımıza gelebilen eserlerinin sayıları azdır. Birçok eserinin kaybolduğu da sanılmaktadır. Zeki Mehmed Ağa'nın oğlu Osman Bey (Tanburi Büyük Osman Bey) de babası gibi değerli bir tanburi ve babasından da büyük bir saz eserleri bestekarıdır.

Hamamizade İsmail Dede Efendi ile birlikte Hacca giden Zeki Mehmed Ağa da kolera salgınından kurtulamamış ve 1846 yılı Kasım ayında ölmüştür

Zencir Usûlü

Birinci Çeşit Zencir Usûlü

a) 120 zamanlıdır.

b) Bir çifte Düyek (16/4), bir Fâhte (20/4), bir Çember (24/4), bir Devr-i Kebir (28/4), bir Bereşân (32/4) usûllerinin kendi formalarında peşpeşe sıralanmaları ile elde edilmiştir. Bu beş çeşit usûlün hepsi ikinci mertebede yani 4'lük mertebededir. 16 zamanlı usûlle başlayıp, 4'er zaman artarak 32 zamanlıya kadar gelir (16+20+24+28+32=120). En başa 120/4 yazarak her usûlün başına usûl rakamını ve onu meydana getiren küçük usûl veya zamanlar noktalı ölçü çizgisiyle, her usûlün sonu düz bir ölçü çizgisiyle 120 zamanın sonu ise düz iki ölçü çizgisiyle ayrılmalıdır. Onu takip eden Zencir usûlünün başına yine yine 120/4 yazılmalıdır.

c) 120/4'lük ikinci mertebesi kullanılmıştır.

d) Pişrev, beste ve kârlarda kullanılmıştır. Zecir usûlü ile ölçülmüş bestelerde mısra ve terennüm 1 usûldür. Mısra çifte Düyek'le başlar ve Çember sonunda biter. Devr-i Kebir de terennüm ile başlar ve Bereşân usûlünde de mısraın sonundan alınmış bir kısım tekrar edilir. Dede Efendi'nin Sultâni Yegâh bestesinde Bereşân yoktur. Bu sebeple hem usûl 88 zamanlı olur, hem de terennümden sonra mısraın sonundan alınan kısmın tekrarı yoktur. Dede'nin kullandığı bu Bereşân'sız usûle hem bir çeşit Zencir, hem de bir çeşit Çar usûlü kâbidir.

e) Darbların kuvveti usûllerin kendilerindeki gibidir.

Kaynak :

1) ' Türk Musikisinde Usuller ve Kudüm ', M. Hurşit UNGAY

2) ' Türk Müsiki Nazariyatı ve Usûlleri-Kudüm Veleleleri ' İsmail Hakkı ÖZKAN [1941- 2010]

Zencir Darb Usûlü

[120 / 4] m e r t e b e s i

- 1 . Darb : (Dü-Üm) / [2 Zamanlı ve Yarı Kuvvetli]
- 2 . Darb : (Te-Ee-Ee-Ek) / [4 Zamanlı ve Kuvvetli]
- 3 . Darb : (Te-Ek) / [2 Zamanlı ve Yarı Kuvvetli]
- 4 . Darb : (Dü-Üm) / [2 Zamanlı ve Kuvvetli]
- 5 . Darb : (Dü-Üm) / [2 Zamanlı ve Yarı Kuvvetli]
- 6 . Darb : (Te-Ek) / [2 Zamanlı ve Yarı Kuvvetli]
- 7 . Darb : (Te) / [1 Zamanlı ve Yarı Kuvvetli]
- 8 . Darb : (Ke) / [1 Zamanlı ve Zayıf]

- 9 . Darb : (Dü-Üm) / [2 Zamanlı ve Kuvvetli]
- 10 . Darb : (Düm) / [1 Zamanlı ve Yarı Kuvvetli]
- 11 . Darb : (Düm) / [1 Zamanlı ve Zayıf]
- 12 . Darb : (Te-Ek) / [2 Zamanlı ve Kuvvetli]
- 13 . Darb : (Te-Ek) / [2 Zamanlı ve Yarı Kuvvetli]
- 14 . Darb : (Te-Ek) / [2 Zamanlı ve Zayıf]
- 15 . Darb : (Dü-Üm) / [2 Zamanlı ve Kuvvetli]
- 16 . Darb : (Ta-Aa) / [2 Zamanlı ve Yarı Kuvvetli]
- 17 . Darb : (He-Ek) / [2 Zamanlı ve Kuvvetli]
- 18 . Darb : (Te) / [1 Zamanlı ve Kuvvetli]
- 19 . Darb : (Ke) / [1 Zamanlı ve Zayıf]
- 20 . Darb : (Te) / [1 Zamanlı ve Yarı Kuvvetli]
- 21 . Darb : (Ke) / [1 Zamanlı ve Zayıf]
- 22 . Darb : (Dü-Üm) / [2 Zamanlı ve Kuvvetli]
- 23 . Darb : (Te) / [1 Zamanlı ve Yarı Kuvvetli]
- 24 . Darb : (Ke) / [1 Zamanlı ve Zayıf]
- 25 . Darb : (Dü-Üm) / [2 Zamanlı ve Kuvvetli]
- 26 . Darb : (Düm) / [1 Zamanlı ve Yarı Kuvvetli]
- 27 . Darb : (Düm) / [1 Zamanlı ve Zayıf]
- 28 . Darb : (Te-Ek) / [2 Zamanlı ve Kuvvetli]
- 29 . Darb : (Te-Ek) / [2 Zamanlı ve Yarı Kuvvetli]
- 30 . Darb : (Te-Ek) / [2 Zamanlı ve Zayıf]
- 31 . Darb : (Dü-Üm) / [2 Zamanlı ve Kuvvetli]
- 32 . Darb : (Ta-Aa) / [2 Zamanlı ve Yarı Kuvvetli]
- 33 . Darb : (He-Ek) / [2 Zamanlı ve Kuvvetli]
- 34 . Darb : (Te) / [1 Zamanlı ve Kuvvetli]
- 35 . Darb : (Ke) / [1 Zamanlı ve Zayıf]
- 36 . Darb : (Te) / [1 Zamanlı ve Yarı Kuvvetli]
- 37 . Darb : (Ke) / [1 Zamanlı ve Zayıf]
- 38 . Darb : (Dü-Üm) / [2 Zamanlı ve Kuvvetli]
- 39 . Darb : (Dü-Üm) / [2 Zamanlı ve Yarı Kuvvetli]
- 40 . Darb : (Te-Ek) / [2 Zamanlı ve Yarı Kuvvetli]
- 41 . Darb : (Düm) / [1 Zamanlı ve Kuvvetli]
- 42 . Darb : (Tek) / [1 Zamanlı ve Yarı Kuvvetli]
- 43 . Darb : (Te) / [1 Zamanlı ve Zayıf]
- 44 . Darb : (Ke) / [1 Zamanlı ve Zayıf]
- 45 . Darb : (Düm) / [1 Zamanlı ve Yarı Kuvvetli]
- 46 . Darb : (Te-Ek) / [2 Zamanlı ve Kuvvetli]
- 47 . Darb : (Te-Ek) / [2 Zamanlı ve Yarı Kuvvetli]
- 48 . Darb : (Te-Ek) / [2 Zamanlı ve Kuvvetli]
- 49 . Darb : (Dü-Üm) / [2 Zamanlı ve Kuvvetli]
- 50 . Darb : (Dü-Üm) / [2 Zamanlı ve Yarı Kuvvetli]
- 51 . Darb : (Ta-Aa) / [2 Zamanlı ve Kuvvetli]
- 52 . Darb : (He-Ek) / [2 Zamanlı ve Yarı Kuvvetli]
- 53 . Darb : (Te) / [1 Zamanlı ve Kuvvetli]
- 54 . Darb : (Ke) / [1 Zamanlı ve Zayıf]
- 55 . Darb : (Te) / [1 Zamanlı ve Yarı Kuvvetli]
- 56 . Darb : (Ke) / [1 Zamanlı ve Zayıf]
- 57 . Darb : (Dü-Üü-Üü-Üm) / [4 Zamanlı ve Kuvvetli]
- 58 . Darb : (Te-Ek) / [2 Zamanlı ve Yarı Kuvvetli]
- 59 . Darb : (Dü-Üü-Üü-Üm) / [4 Zamanlı ve Kuvvetli]
- 60 . Darb : (Te-Ek) / [2 Zamanlı ve Yarı Kuvvetli]
- 61 . Darb : (Dü-Üü-Üü-Üm) / [4 Zamanlı ve Kuvvetli]
- 62 . Darb : (Dü-Üm) / [2 Zamanlı ve Yarı Kuvvetli]
- 63 . Darb : (Te-Ek) / [2 Zamanlı ve Zayıf]
- 64 . Darb : (Dü-Üm) / [2 Zamanlı ve Kuvvetli]
- 65 . Darb : (Dü-Üm) / [2 Zamanlı ve Yarı Kuvvetli]
- 66 . Darb : (Ta-Aa) / [2 Zamanlı ve Kuvvetli]
- 67 . Darb : (He-Ek) / [2 Zamanlı ve Yarı Kuvvetli]
- 68 . Darb : (Te) / [1 Zamanlı ve Kuvvetli]
- 69 . Darb : (Ke) / [1 Zamanlı ve Zayıf]
- 70 . Darb : (Te) / [1 Zamanlı ve Yarı Kuvvetli]
- 71 . Darb : (Ke) / [1 Zamanlı ve Zayıf]